

PUJOL CASADEMONT, Enric. *Tres imprescindibles: F. Soldevila, J. Vicens Vives i P. Vilar*. Montserrat (Barcelona): Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. 134 pàgs. [16 x 22].

L'autor presenta tres intel·lectuals que s'han apropiat a la història de Catalunya i que són representants bàsics de la nova historiografia catalana. Per aquest motiu mostra la trajectòria de tres importants historiadors catalans: Ferran Soldevila (1894-1971), Jaume Vicens Vives (1910-1960) i Pierre Vilar (1906-2003). Enric Pujol vol crear un cànon orientatiu sobre historiografia que es pugui revisar, i tots tres han fet innovadores aportacions al llegat històric col·lectiu. També han estat uns bons redactors i han contribuït al coneixement de la cultura catalana; no han estat solament especialistes, sino que la seva obra ha tingut una repercussió social.

Ferran Soldevila continuà la tradició historiogràfica catalana, i va ser capaç de realitzar les grans síntesis de la seva època (*Història de Catalunya*, *Història d'Espanya* i la biografia *Pere el Gran*). Aquest intel·lectual volia fer de Catalunya un poble normal, com la resta de pobles i per aquest motiu va fer de la llengüa catalana un instrument per a la creació literària i científica, així com va estudiar l'àmbit nacional o les terres de parla catalana. Aspectes que reflecteixen la construcció d'una metodologia nova. Tanmateix, l'autor del llibre revisa les característiques de la seva obra i els punts més importants. Fou deixeble d'Antoni Rubió i Lluch i es va formar en el si del moviment noucentista. Tot i que es va haver d'exiliar durant el primer període franquista, després retornà i continuà lluitant per la regularització de la cultura catalana i va publicar obres, algunes de les quals encara avui són molt conegudes com per exemple *Un segle de vida catalana* (1961). En la seva producció s'hi reflecteix la pròpia subjectivitat i aquesta té un caràcter assagístic, tot i la seva notable feina d'investigació. Francesc Cambó li va fer de mecenes per poder publicar la *Història de Catalunya* (1934-35), si bé no va interferir excessivament en la redacció de l'obra. Se'l va considerar un llibre innovador des del punt de vista metodològic i alguns dels seus plantejaments els traslladà a la creació de l'obra *Història d'Espanya*, que va sortir –publicada en castellà– a principis dels anys seixanta. Tot i que es coneix una redacció prèvia en català (Arxiu Fèlix Millet). Enric Pujol, valora no solament l'aportació de Soldevila, sinó els seus precedents com l'obra inacabada *Història Nacional de Catalunya* (iniciada el 1922), entre d'altres.

A continuació es refereix a Jaume Vicens Vives, com a pioner que va obrir noves vies a la disciplina historiogràfica. Revisa l'etapa madura, posterior a la Guerra Civil. Algunes de les seves obres responien a la ideologia imperant durant aquell moment, com *Espanya, Geopolítica del Estado i del Imperio* (1940) i a partir de 1947 va obtenir la càtedra universitària; va ser una persona que es va mostrar compromesa amb la represa cultural i nacional catalana, ingressant a l'Institut d'Estudis Catalans el 1958. Era un renovador i ja la seva obra de caire assagístic *Aproximació a la Historia de*

España (1952) ho mostra. Un parell d'anys després a *Notícia de Catalunya* analitza el futur del seu país. En la seva tesi doctoral sobre *Ferran II i la ciutat de Barcelona* (1936-37), ja havia donat un enfocament diferent del monarca. Vicens es decantà per l'història econòmica i social.

Tornant a *Notícia de Catalunya*, cal destacar el simbolisme del Minotaure que al llibre surt esmentat per testimoniar l'articulació difícil entre Catalunya i Espanya, per causa de les contradiccions que hi havia. Publicada el 1954, era la primera obra en català que reflexionava sobre la catalanitat, tot i que va tenir també una edició en castellà de l'editorial Destino. L'obra era una aportació i l'autor analitza la seva relació amb Soldevila (el seu mestre) i els punts que tenien en comú. Finalment, s'observa els seus deixebles i el seu llegat com la revista *Índice Histórico Español*, considerada en el seu moment "una guia imprescindible de la producció historiogràfica de temàtica hispànica" (p. 100).

El darrer apartat està dedicat a l'historiador Pierre Vilar, que encara que forani, ha estudiat la realitat històrica catalana i un bon exemple és el seu llibre *Catalunya, dins l'Espanya moderna* (1964). El contingut li va servir per exposar l'existència de nacions diferents d'estats, i va dedicar unes pàgines a la Catalunya nord. Es basava en la noció d'història total i era rigorós en la seva interpretació marxista; procurava que els esdeveniments ocorreguts en els diversos àmbits estiguessin interconnectats. De fet, va escriure altres llibres com *Pensar històricament*, que servia per comprendre la vida i aspectes teòrics de Vilar. No hi havia una afinitat profunda entre Vicens Vives i Vilar, tot i que eren de la mateixa època per causa de la seva diferència ideològica. De totes maneres, el segon autor va col·laborar als *Estudios de Historia Moderna*, revista del CEHI, fundada per Vicens. També va mantenir una relació cordial amb Soldevila. Els seus plantejaments influeixen en la historiografia catalana posterior.

L'autor destaca la vàlua de l'historiografia catalana, no solament d'aquests autors que ha revisat, sino d'altres com Antoni Rovira i Virgili, Joan Fuster o Ramon d'Abadal, per esmentar-ne alguns. Finalitza amb un índex onomàstic dels historiadors citats al treball.

IHE

(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

El autor presenta tres intelectuales que se han aproximado a la historia de Cataluña y que son representantes básicos de la nueva historiografía catalana. Por este motivo muestra la trayectoria de tres importantes historiadores catalanes: Ferran Soldevila (1894-1971), Jaume Vicens Vives (1910-1960) y Pierre Vilar (1906-2003). Enric Pujol

quiere crear un canon orientativo sobre la historiografía que se pueda revisar, y los tres han realizado aportaciones innovadoras importantes en el legado histórico colectivo. También han sido buenos redactores y han contribuido al conocimiento de la cultura catalana; no han sido solamente especialistas, sino que su obra ha tenido una repercusión social.

Ferran Soldevila continuó la tradición historiográfica catalana, y fue capaz de realizar las grandes síntesis de su época (*Història de Catalunya*, *Història d'Espanya* y la biografía *Pere el Gran*). Este intelectual quería hacer de Cataluña un pueblo normal, como el resto de pueblos y por dicho motivo empleó la lengua catalana como un instrumento para la creación literaria y científica, así como estudió el ámbito nacional o las tierras de habla catalana. Aspectos que reflejan la construcción de una nueva metodología. Asimismo, el autor del libro revisa las características de su obra y los puntos más importantes. Fue discípulo de Antonio Rubió i Lluch y se formó en el seno del movimiento noucentista. A pesar de que tuvo que exilarse durante el período franquista, después retornó y continuó luchando por la regularización de la cultura catalana y publicó obras, algunas de las cuales todavía hoy son muy conocidas, como por ejemplo *Un segle de vida catalana* (1961). En su producción se refleja su subjetividad y ésta tiene un carácter ensayístico, a pesar de su notable tarea de investigación. Francesc Cambó le ayudó como mecenas para poder publicar la *Història de Catalunya* (1934-35), si bien no interfirió excesivamente en la redacción de la obra. Se le consideró un libro innovador desde el punto de vista metodológico y algunos de sus planteamientos los trasladó a la creación de la obra *Història d'Espanya*, que apareció – publicada en castellano – a principios de los años sesenta. A pesar de que se conoce una redacción previa en catalán (Arxiu Fèlix Millet). Enric Pujol, valora no solamente la aportación de Soldevila, sino sus precedentes como la obra inacabada *Història Nacional de Catalunya* (iniciada en 1922), entre otras.

A continuación se refiere a Jaume Vicens Vives, como pionero que abrió nuevas vías en la disciplina historiográfica. Revisa la etapa madura, posterior a la Guerra Civil. Algunas de sus obras respondían a la ideología imperante durante aquel período, como *España, Geopolítica del Estado i del Imperio* (1940) y a partir de 1947 obtuvo la cátedra universitaria; fue una persona que se mostró comprometida y quiso reemprender la cultura y nacionalidad catalanas, ingresando en el Institut d'Estudis Catalans en 1958. Era un renovador y su obra de carácter ensayístico *Aproximación a la Historia de España* (1952) lo muestra. Un par de años después en *Notícia de Catalunya* analizó el futuro de su país. En su tesis doctoral sobre *Ferran II i la ciutat de Barcelona* (1936-37), ya había proporcionado un enfoque distinto del monarca. Vicens se decantó por la historia económica y social.

Volviendo a *Notícia de Catalunya*, es preciso destacar el simbolismo del Minotauro que en el libro sale mencionado para testimoniar la difícil articulación entre Cataluña y España, a causa de las contradicciones que había. Publicada en 1954, era la primera obra en catalán que reflexionaba sobre la catalanidad, a pesar de que también tuvo una edición en castellano realizada por la editorial Destino. La obra constituía una aportación y el autor analiza su relación con Soldevila (su maestro) y los puntos que

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (juny 2015)

tenían en común. Finalmente, se observan sus discípulos y su legado como la revista *Índice Histórico Español*, considerada en su momento “una guía imprescindible de la producción historiográfica de temática hispánica” (p. 100).

El último apartado está dedicado al historiador Pierre Vilar, que aunque foráneo, ha estudiado la realidad histórica catalana y un buen ejemplo es su libro *Catalunya, dins l'Espanya moderna* (1964). El contenido le sirvió para exponer la existencia de naciones distintas que estados, y dedicó unas páginas a la Cataluña norte. Se basaba en la noción de historia total y era riguroso en su interpretación marxista; procuraba que los acontecimientos ocurridos en los diversos ámbitos estuvieran interconectados. De hecho, escribió otros libros como *Pensar històricament*, que servía para comprender la vida y los aspectos teóricos de Vilar. No había una afinidad profunda entre Vicens Vives y Vilar, a pesar de que eran de la misma época debido a sus diferencias ideológicas. De todos modos, el segundo autor colaboró en los *Estudios de Historia Moderna*, revista del CEHI, fundada por Vicens. También mantuvo una relación cordial con Soldevila. Sus planteamientos influyeron en la historiografía catalana posterior.

El autor destaca el valor de la historiografía catalana, no sólo de los autores que ha revisado, sino de otros como Antoni Rovira i Virgili, Joan Fuster o Ramon d'Abadal, por mencionar a algunos. Finaliza con un índice onomástico de los historiadores citados en el trabajo.

IHE

(Secretaria de la revista)